

Sorum kommune
Pleie-, rehabiliterings- og omsorgsseksjonen

Det Kongelige Arbeidsdepartement

Dato : 27.08.2010
Saknr. : 10/4581-2
Saksbehandler : Elin Annie Myhre
Arkivkode : 668
Deres ref. : /
Gradering :

SVAR HØRING - NOU 2010:5
AKTIV DELTAKELSE, LIKEVERD OG INKLUDERING - ET
HELHETLIG HJELPEMIDDELTLBUD

Sorum kommune vil komme med sin høringsuttalelse om utvalgets vurdering av et helhetlig hjelpemiddeltilbud. Hovedmålet til utvalget har vært å vurdere mulige langsiktige grep som kan gi varige og effektive kvalitets- og kompetanseforbedringer i tilbudet av hjelpemidler.

Dokumentet er svært detaljrikt og omfattende i sin framstilling. Sorum kommune vil i sine bemerkninger framlegge synspunkter som vil lede til ulike konsekvenser for kommunen og brukere av hjelpemidler.

Etter utvalgets ønske, markeres kapitlene med underliggende kommentarer fra Sorum kommune.

Sorum kommune har pr i dag tre ergoterapeuter tilsatt. En 0,5 stilling er tilknyttet rehabiliteringsavdelingen og 2,5 stillinger innehar alt ansvar for hjelpemidelformidling i kommunen. De bistår barnehagene, skole, alderheim, sykehjem, omsorgsboliger og brukere som bor hjemme. Ergoterapeutene tar imot henvendelser, utreder, søker og utleverer hjelpemidlene, samt har ansvar for kommunalt – kortidslager. Ved behov om bistand tar ergoterapeutene kontakt med hjelpemiddelsentralen. Dette innebærer mottak av hjelpemidler sendt fra HMS Akershus og Oslo, registrering av disse og utlevering.

Kap 1.4 s.12 Rammeavtaler, brukervennlighet og kvalitet

Utvalget vektlegger reformsbehov, større valgfrihet og viktigheten av å følge den teknologiske utviklingen.

Å utarbeide gode rammeavtaler som ivaretar brukervennlighet, kvalitet, valgfrihet samtidig der den enkelte bruker etterspør det beste teknologiske hjelpemiddelet, er utfordrende når også pris skal vektlegges. Et eksempel på dette er rammeavtalen som ble inngått på hørseltekniske hjelpemidler i 2010. Det hørseltekniske hjelpemiddelet FlexiBlink-anlegg fra Vestfold Audio, ble erstattet med produktet "Lisa" fra leverandør Geva, da sistnevnte vant anbudsrunden. I avtalen valgte en å gå for et produkt som var mer prisgunstig fremfor kvalitet, brukervennlighet og ikke minst sikkerhet. På bakgrunn av anbudsrunder der pris ofte er avgjørende, valgte de ansvarlige et produkt som fungerer dårligere enn det produktet man

Besøksadresse: Rådhuset, Kuserudvegen 11	Sentralbord: 63 82 53 00	www.sorum.kommune.no
Postadresse: Postboks 113, 1921 SØRUMSAND	Faksnr.: 63 82 64 44	e-post: postmottak@sorum.kommune.no
Fakturaadresse: PB 3, 1921 Sørumsand	Direkte innvalg: 63 82 53 00	Org.nr. 942 645 295

tidligere leverte ut. Det valgte produktet var direkte brannfarlig, da det ikke var noe backup batteri til sengevibratoren, slik at man kunne risikere og ikke bli varslet dersom brann oppstod under strømbrudd. Det var heller ikke tenkt på epileptikere som benyttet denne alarmen. Lyset i dette hjelpemiddelet, fremprovoserte epileptiske anfall. Produktet FlexiBlink-anlegg er nå tilbake i rammeavtalen, etter massiv klage fra brukere, fagpersonell og brukerorganisasjoner.

Dette eksempel viser med all tydelighet at pris i aller høyeste grad vil være avgjørende ved utarbeiding av rammeavtaler og valg av produkter. Videre sier utvalget om et helhetlig hjelpemiddeltilbud. s. 49.” *Ved inngåelse av rammeavtaler konkurreres det både på produktenes kvalitet og pris. I tillegg stilles det bestemte krav til leverandørforhold som må være oppfylt for å kunne delta i konkurransen. Avtaleinngåelse skjer som oftest på basis av hvilket tilbud som er det mest økonomisk fordelaktige.*

Ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er prisvurdering viktig. Dette betyr likevel at produktene ensidig blir valgt kun på bakgrunn av pris og i liten grad ut fra funksjonalitet, brukervennlighet og kvalitet. Kvaliteten på produktet, brukervennligheten og den enkelte brukers medbestemmelsesrett må være avgjørende, dersom utvalget skal påberope seg et robust system som også skal ivareta HMS- krav.

- Ved disse rammeavtalene fratar man brukerne valgfrihet og ikke minst medbestemmelse. Brukermedvirkning i dette leddet synes totalt fraværende. En tenker at bruker må være med i samtlige ledd i anskaffelsesprosessen, eller i det minste ha mulighet til å være medspiller når rammeavtaler inngås.
- Ergoterapeuter og brukerorganisasjoner bør også være godt representert ved utarbeiding av rammeavtaler.
- En mener at færre aktører på det norske markedet, vil redusere konkurransen, noe som igjen vil føre til dårligere teknisk utstyr og dårligere oppfølging.
- Mindre firmaer som er spesialisert på et fagområde vil i disse parallelle rammeavtalene ikke ha noe å stille opp med. En vil med dette tape viktig teknisk fagkunnskap og utvikling av nye produkter.

Dette vil ikke være i tråd med utvalgets viktigste reformsbehov og intensjon om et mer robust og fleksibelt system, i lys av demografisk utvikling, endringer i sykdomsbildet og den teknologiske utviklingen.

16.2.4 Forslag om økt kommunalt ansvar for hjelpemidler/basishjelpemidler i dagliglivet – interkommunalt samarbeid

Utvalget kobler St.meld. nr 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen opp mot forslag om økt kommunalt ansvar for hjelpemidler. I St. meld. nr 47 signaliseres det at kommunens innbyggere skal få flere spesialiserte helsetjenester lokalt, både når det gjelder forebyggende helsearbeid, behandling og oppfølging av kronisk syke og eldre. En vesentlig andel av denne gruppen vil også ha behov for hjelpemidler og tilrettelegging. Utvalget foreslår også at et interkommunalt samarbeid kan sees som en løsning ved overføring av økt ansvar for hjelpemidler på kommunalt nivå.

Ved overføring av alle basishjelpemidler til kommunen vil dette få enorme økonomiske og administrative konsekvenser, også ved et eventuelt interkommunalt samarbeid. Ressurssenter for omstilling i kommunene (RO) fremla en rapport (09/2009) der en kartla kommunenes og fylkeskommunens hjelpemiddelansvar. Her anslås kommunenes samlede utgifter til hjelpemidler til nærmere 1,7 mrd. kr. Gitt dagens nivå, vil det økonomiske omfanget av at hjelpemiddelområdet kommunaliseres utgjøre totalt ca 7.4 mrd. kr.

- Ut ifra disse tallene ser man en økning på 5,7 mrd.kr. Dette er penger kommunene ikke har, slik at ved en kommunalisering av hjelpemiddelområdet kreves betydelige øremerkede midler til formålet.
- Et eventuelt formalisert interkommunalt samarbeid vil raskt kunne utvikle seg til behov for nye interkommunale hjelpemiddelsentraler, med klare effektivitetsutfordringer. Både i forhold til innkjøp, lager/logistikk, transport, reparasjon og gjenbruk. Den økonomiske utfordringen vil være stor.
- Pr i dag har ikke Sørums kommuner de nødvendige lokalene, ansatte og logistikk for å gjennomføre dette.

Side 185: Utvalget foreslår 3 ulike modeller for overføring av basishjelpemidler. En kan ikke se at noen av forslagene vil være realistiske, forutsigbare og gjennomførbare mht de massive ressurser det vil utløse for en kommune på størrelse med Sørums kommuner.

Sørums kommuner er fornøyd med dagens ordning omkring hjelpemiddelordningen og samarbeidet med Hjelpemiddelsentralen. I kommunene sitter det ergoterapeuter som har minimum 3 år høgskoleutdanning. De har ansvaret for hjelpemiddelformidlingen og innehar mer kompetanse enn å distribuere hjelpemidler fra bestillingsordningen (basishjelpemidler).

Kap 1.4.2

Kap 10.2 Et tilskuddsbasert hjelpemiddelsystem

Utvalget foreslår økt bruk av tilskudd som virkemiddel for å ivareta mer valgfrihet. Det innebærer at den enkelte bruker får et tilskudd, vedkommende kjøper selv hjelpemiddelet og det forblir hans eiendom. Er det og forstå slik at *tilskuddet som bevilges* til et bestemt hjelpemiddel dermed stadfester det som brukers eiendom i all framtid?

Hvile konsekvenser vil det innebære for bruker? Når bruker selv blir eier av hjelpemidler, vil det utløse en rekke andre spørsmål og ikke minst konsekvenser for kommunen, blant annet:

- Er det tenkt at tilskuddet skal være behovsprøvd?
- Er det barnets eller familiens økonomi som danner grunnlaget for tilskuddets høyde?
- Er det tenkt at tilskuddet skal ha noen øvre grense?
- Vil ergoterapeutene i kommunen få ansvar for formidlingen på lik linje som boligutbedringstilskuddsordningen er i dag?
- Ergoterapeuten må da innhente opplysninger/pristilbud fra firma, likningsopplysninger etc. Dette er svært tidkrevende, da brukere i enkelte tilfeller kan være ute av stand til å mestre dette selv.
- Er dette et system for den ressurssterke bruker som kjenner hjelpemiddelutvalget godt?
- Hva skjer med resirkulering?
- Hvem vil få ansvar for reparasjoner og andre tilpasninger? For eksempel er bytte av batteri, hjul og lader på en elektrisk rullestol svært kostbart, og er kostnadmessig sammenlignbart med å drifte en privatbil. En elektrisk rullestol kan sammenlignes med en persons ben, bil kommer i tillegg.
- Hva med alle hjelpemidlene som er i sirkulasjon i dag?
- Hva skjer ved dødsfall? Hvem sitt ansvar er det å hente/demontere/resirkulere hjelpemiddelet?

Et tilskuddssystem som ansvarliggjør brukeren på den ene siden, der bruker samtidig skal få økt valgfrihet, etterfølges av en rekke fagetske spørsmål og dilemmaer for bruker og involverte parter. Slik en ser det vil en tilskuddsordning bidra til pulverisering av ansvar mellom HMS og kommunen. Det forutsetter i aller høyeste grad utforming av samarbeidsavtaler, der det konkretiseres hvem gjør hva i ulike situasjoner.

Ordningen med brukerpass anses som et godt tilbud til brukere i denne sammenheng. Gjennom aktiv brukermedvirkning kan brukerne benytte fagfolk og deres kompetanse i en egenstyrt og mer effektiv prosess. Brukeren kan gjennom sitt "pass" selv velge samarbeidspartner, enten det er kommunen, hjelpemiddelsentralen eller leverandør. Brukerpass bidrar til økt innflytelse på valg av hjelpemiddel og enklere tilgang til utprøving, utskifting, reparasjon og nytt hjelpemiddel. En brukerpassrapport utarbeidet av NTNU i 2009, viser at brukerne mener hjelpemiddelformidlinga fungerer bedre med brukerpass. Både brukere og ansatte i formidlingssystemet, sier at forbedringspotensialet til denne ordningen ligger i at systemet aktivt tilbyr informasjon og kompetanse, slik at den enkelte bruker selv kan vurdere gode løsninger.

Kap 1.4.5 Forslag som gjelder aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening, stimulering og lek

Vi ser det som svært positivt at vedtaket angående 26- års aldersgrense på aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening, stimulering og lek oppheves. Det er viktig for alle, uansett alder å være i aktivitet.

Utvalget foreslår at aktivitetshjelpemidler fortsatt skal være et statlig ansvar, men foreslår at utstyr til trening, stimulering og lek overføres til kommunene som en del av ansvaret for forebyggende helsearbeid, habilitering og rehabilitering. Det er en samfunnsøkonomisk gevinst hvis man klarer å holde flest mulig i aktivitet og arbeid.

Sørum kommune er ikke økonomisk rustet til å ta over ansvaret for hjelpemidler til trening, stimulering og lek uten overføring av øremerkede midler til formålet.

Kap 1.4.7 Forslag om økt ansvar for hjelpemidler, tilrettelegging og opplæring i barnehage- og opplæringsloven

Dersom ansvaret for hjelpemidler i skole og barnehage faller innunder opplæringsmyndighetene og disse ikke sitter med nødvendig kompetanse innen hjelpemidler til funksjonshemmede, er en redd for at denne brukergruppen får en dårligere oppfølging.

Kap 1.4.9 Forslag om tilknytning til tilrettelegging av bolig

Trappeheis og løfteanordninger bør etter utvalgets mening ses på som bygningsmessige endringer og tilrettelegging av bolig som hører inn under Husbankens ansvarsområde.

- En slik ordning vil føre til økt byråkrati, der søknadsprosessen vil ta lengre tid enn den gjør i dag. Fordi man må innhente eksterne pristilbud. Kontakten må sannsynligvis gå gjennom kommunenes ergoterapeuter.
- Husbanken har til oppgave å behandle og prioritere søknader om boligutbedringstilskudd. Slik det er i dag, har Hjelpemiddelsentralen ansvaret for montering og demontering av slikt utstyr. Hvem skal ivareta demontering og resirkuleringen av dette utstyret? Hvor skal dette oppbevares?
- En standard trappeheis koster ca 50 000,- eks moms, løfteplattform ca 80 000,- eks moms, fundamentet som kommer i tillegg må i dag dekkes av bruker. En rampe koster ca 40 000,- eks moms. Sørum kommune har mange slike saker i året. Dersom ansvaret skal overføres til kommunen og Husbanken vil dette føre til en betydelig vekst i kostnaden og arbeidsmengde.
- Dersom prosessen vil bli mer tidkrevende enn den allerede er i dag, vil dette få konsekvenser for brukerne. Eksempler på konsekvenser kan være; sosial isolasjon,

psykiske utfordringer, inaktivitet og brukerne vil i mindre grad få muligheten til å utføre daglige/nødvendige aktiviteter som; innkjøp, sosial omgang, medisinsk behandling.

Kap 5.3.3 Utprøvingssmiljøer ved hjelpemiddelsentralene

Det nye utprøvingssenteret er lokalisert på Løren som ligger ca 45 minutters kjøring fra Sørums kommun. Dersom vi må foreta en utprøving på dette stedet, vil det medføre mye tidsbruk. Dette er etter vårt syn sløsing av tid og ressurser. Effektiviteten vil bli svekket. Tid og ressurser går til spille for bruker og dens pårørende, samt terapeut. For bydeler i nær omkrets er utprøvingssenteret et godt alternativ, men ikke for brukere som bor i Sørums kommun.

Slik ordningen i kommunen er i dag tar en direkte kontakt med firmaene for utprøving. Dette er både energi og tidsbesparende for alle involverte. Denne muligheten er noe vi ønsker å beholde i fremtiden. Men en ser en ny tendens her som er ineffektiv. Ved flere tilfeller må ergoterapeut sende et hjelpeskjema (H00) til Hjelpemiddelsentralen før en kan prøve ut hjelpemiddelet. Dette er etter vårt skjønn ikke tidsbesparende, bare bruk av unødvendige ressurser og ventetiden vil bli lengre for alle parter.

Avslutning.

Dette høringsdokumentet tar for seg mange viktige temaer. En synes imidlertid at man kunne tatt seg litt lengre tid ved utarbeidelsen av NOU 2010:5 og fått flere innspill fra 1. linjetjenesten. Dette kunne vært med på å berike det resultatet man har kommet frem til. Det har kommet frem mange mulige forslag til endring, men for små kommuner vil dette få enorme konsekvenser. Uansett løsning, kreves store øremerkede midler for at dette skal kunne la seg gjennomføre. Vi i kommunehelsetjenesten frykter at de nødvendige midlene uteblir. Konsekvensen blir da at brukerne vil få et dårligere tilbud.

Vårt fagpersonell mener bestillingsordningen fungerer godt slik den er i dag. En ønsker å opprettholde samarbeidet med hjelpemiddelsentralen i saker der en kjenner å mangle nødvendige kompetansen. Sørums kommun innehar mye kunnskap om hjelpemidler og formidling av disse. En har også den beste kunnskapen om våre brukere og i mange saker trengs ikke bistand fra Hjelpemiddelsentralen, noe vi i dag blir påtvunget. Dette tar u hensiktsmessig lang tid og brukerne er dermed nødt til å vente lenge på sine hjelpemidler. I slike saker der en står godt rustet faglig for å ta beslutninger i kommunen, er det mest hensiktsmessig i forhold til bruker at ergoterapeuten selv kan utføre utredningsprosessen. Dette sparer bruker for mye unødvendig venting og gjør at formidlingsprosessen går mer smidig.

Sørums kommun mener en bør videreutvikle og effektivisere det systemet man har i dag. Systemet vi har i dag er et godt, som med enkle forbedringer kan gjøres langt mer effektivt og brukervennlig. En ser ikke at en totalomgjøring av hjelpemiddelsystemet er nødvendig eller hensiktsmessig, for verken brukere, kommunen eller stat.

Med hilsen

Elin Annie Myhre
Fagkonsulent PRO-seksjon

